

Postoje dospělé populace Zlínského kraje k fenoménu bezdětnosti

Langerová Zuzana

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zuzana LANGEROVÁ**
Osobní číslo: **H10752**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Postoje dospělé populace Zlínského kraje
k fenoménu bezdětnosti**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti fenoménu bezdětnosti.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu pomocí dotazníkové metody.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HAŠKOVÁ, Hana. Fenomén bezdětnosti. Praha: Slon, 2009. ISBN 978-80-7419-020-9.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

KONEČNÁ, Hana. Na cestě za dítětem: dvě malá křídla. Praha: Galén, 2009. ISBN 978-80-7262-591-8.

MOŽNÝ, Ivo. Sociologie rodiny. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-85850-75-3.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Hana Včelařová**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **30. listopadu 2012**

Termín odevzdání bakalářské práce: **3. května 2013**

Ve Zlíně dne 19. února 2013

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně15.4.13.....

.....Langerova Zuzana.....

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá aktuálním tématem dobrovolné bezdětnosti. Tento fenomén se rychle rozšiřuje i do České republiky. V teoretické části jsou vymezeny pojmy, které výrazně souvisí s problematikou dobrovolné bezdětnosti. Pozornost byla zaměřena na vývoj rodiny od historie až po současnou podobu rodiny. Dále seznamuje čtenáře s hnutím No kidding a jeho rozvojem v České republice a ve světě. V další kapitole popisují sociální role žen a mužů a jejich postoje dobrovolně bezdětnosti. Také zde zmíním možnosti nechtěného těhotenství.

V praktické části je cílem zmapovat postoje dospělé populace Zlínského kraje k fenoménu dobrovolné bezdětnosti. Výzkum byl orientován kvantitativně pomocí dotazníkové metody.

Klíčová slova: No Kidding, dobrovolná bezdětnost, rodina, gender, nechtěné těhotenství

ABSTRACT

This thesis deals with actual topic of voluntary childlessness. This phenomenon is expanded also to the Czech republic. In theoretical part are defined terms, which are related with voluntary childlessness issues. Attention was focused on family development since history to present. Also introduces No kidding's social club in Czech republic and worldwide. Following chapter describes social roles of men and women and their attitudes to voluntary childlessness. I also mention the possibilities of unwanted pregnancy.

In the practical part there is a purpose to chart attitudes of the adult population of the Zlin region to the phenomenon of childlessness. Research was quantitatively oriented using the questionnaire method.

Keywords: No kidding, voluntary childlessness, family, gender, unwanted pregnancy

Děkuji vedoucí práce PhDr. Haně Včelařové za odborné vedení v průběhu celé práce, za inspirující podněty a cenné připomínky.

Poděkování také náleží mé rodině, která mě po celou dobu studia podporovala.

„Nezdá se mi nutným míti děti, neboť spatřuji v dětech mnoho velkých nebezpečí, mnoho žalostí a málo blaha – toho jen nepatrně a poskrovnu. Odchovati děti je nejistá věc: úspěch je tu pln zápasů a starostí, neúspěch je větší nad jiné bolesti.“

Démokritos z Abdér

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 RODINA.....	11
1.1 HISTORIE RODINY.....	12
1.2 SOUČASNÁ RODINA.....	12
1.3 PORUCHY FUNKCÍ RODINY.....	13
2 DOBROVOLNÁ BEZDĚTNOST.....	15
2.1 NO KIDDING.....	16
2.2 DŮVODY K DOBROVOLNÉ BEZDĚTNOSTI.....	16
3 GENDER ROLE.....	18
3.1 SOCIÁLNÍ ROLE MUŽŮ A ŽEN.....	18
3.2 POSTOJE K BEZDĚTNÝM ŽENÁM A MUŽŮM.....	19
4 NECHTĚNÉ TĚHOTENSTVÍ.....	20
4.1 INTERRUPCE.....	20
4.2 ANTIKONCEPCE.....	21
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	22
5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	23
5.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM.....	23
5.2 CÍL VÝZKUMU.....	23
5.2.1 Dílčí výzkumné cíle.....	23
5.3 STANOVENÍ VÝZKUMNÝCH OTÁZEK.....	24
5.4 METODY SBĚRU DAT.....	24
5.5 VÝZKUMNÝ VZOREK.....	24
6 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE.....	25
ZÁVĚR.....	42
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	43
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	45
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	46
SEZNAM TABULEK.....	47
SEZNAM PŘÍLOH.....	49

ÚVOD

Téma dobrovolná bezdětnost je zvoleno, protože je u nás v České republice stále poměrně neznámé. Zatímco ve světě společnost vnímá dobrovolnou bezdětnost bez předsudků v České republice toto rozhodnutí většina společnosti odsuzuje a nechápe. Stále přibývá žen, které se vzdávají nebo odmítají přirozenou roli svého života. Lidé neustále vnímají mateřství jako povinnost každé ženy. Založení rodiny a plození dětí se pro ženu stalo jednou z možností, ale ne povinností. Ženy jsou stále, více emancipovanější a nekladou větší důraz na založení rodiny a plození dětí pro ně není prioritou. V dnešní společnosti je na toto rozhodnutí nahlíženo jinak. Existuje spousta diskuzních fór, která reagují na tuto problematiku. Dobrovolně bezdětní si zde vyměňují zkušenosti, bohužel se na stránkách také objevují nadávky a vulgarismy cílené proti rodičům a dětem.

Touto problematikou se věnujeme právě z toho důvodu, že není v České republice tak rozvinutá, jako ve světě a že přispějí k jejímu rozšíření alespoň ve Zlínském kraji. Ve své práci se budeme věnovat postojům společnosti na dobrovolně bezdětné. Postoje mužů a žen se budou lišit zejména z toho důvodu, že na muže není vyvíjen tak velký tlak mít dítě, jako na ženy, které jsou samozřejmě na rozdíl od mužů omezené věkem. Bohužel k této problematice není mnoho odborné literatury, ale především internetové zdroje.

Tato bakalářská práce je členěna na dva celky. Teoretická část se věnuje vývoji rodiny, změnami jejího tradičního modelu a proč se určití jedinci rozhodli ji nezakládat. Je třeba vysvětlit pojem No kidding. Dále se zaměříme na důvody pro volbu dobrovolné bezdětnosti. Poslední kapitola pojednává o možnostech nechtěného těhotenství.

V praktické části je používán kvantitativní výzkum pomocí dotazníkové metody z důvodu oslovení většího počtu respondentů. Výzkum je zaměřen na postoje dospělé populace k fenoménu dobrovolné bezdětnosti ve Zlínském kraji. Zjišťujeme, jestli jsou respondenti s tímto fenoménem obeznámeni, zda se jich přímo dotýká a pokud ano, tak zda jej respektují nebo odsuzují.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA

Jako první bychom si měli charakterizovat pojem rodina. Tento pojem má několik definic od mnoha autorů. Každý autor ji definuje jinak a z toho důvodu si zde uvedeme několik definic, které ji charakterizují. Když si prohlédneme odbornou literaturu najdeme definice rodiny politické, ideologické, právní, funkcionální, procesuální, symbolistické a jiné.

Rodina je pro sociologii morfostatická instituce, jejímž primárním účelem je vytvářet soukromý prostor stíněný proti vířícímu a nepřehlednému světu veřejnému. Chrání své členy, nemění svůj tvar ani své vnitřní uspořádání a změny ve svém okolí vyrovnává. (Možný, 2006, s. 13)

Bohužel tato definice ztrácí v dnešní době význam, protože způsoby fungování rodiny a podoby rodinné intimity se neustále mění.

Rodinu lze charakterizovat jako malou primární společenskou skupinu, založenou na svazku muže a ženy, na pokrevním vztahu rodičů a dětí či vztahu jej substituujícím, na společné domácnosti, jejíž členové plní společensky určené a uznané role vyplývající ze soužití, a na souhrnu funkcí, jež podmiňují existenci tohoto společenství a dávají mu vlastní význam ve vztahu k jednotlivcům i celé společnosti. (Dunovský, 1986, s. 9-10)

Téma rodiny je stále živé a zdá se, že stále dost neprobádané. I přes mnohé katastrofické vize a předpovědi o klesající soudržnosti rodiny, o hrozbách plynoucích z rozvolněnosti manželských vztahů a nárůstu rozvodů, zůstává rodina stále nejvýznamnějším opěrným bodem a institucí socializace člověka. (Singly, 1999, s. 7)

Někteří odborníci tvrdí, že přesná a komplexní definice rodiny neexistuje, protože v reálném životě neexistuje jeden univerzální model rodiny a variabilita společnosti se následně odráží ve variabilitě forem rodinného spolužití. Původní význam slova rodina znamenal, že rodinu tvoří společenství lidí žijících pod jednou střechou, kteří spolu hospodaří, podléhají jedné autoritě, dodržují určité pravidla a tvoří jednu společnou výrobní jednotku. (Gabura, 2006, s. 5)

Říčan definuje rodinu jako společenství, které charakterizuje specifický symetrický vztah rodičovské starostlivosti a výchovy na jedné straně a její přijímání na druhé straně. Z této definice vylučuje rodiny homosexuálů a rodiny bez dětí. (1990, s. 12)

Velký sociologický slovník tvrdí, že rodina je malá intimní relativně uzavřená skupina, ve které převažují důvěrné osobní kontakty, je charakterizovaná společnými zájmy a vysokým stupněm solidarity. (Velký sociologický slovník II, 1996)

1.1 Historie rodiny

Již v pravěku žil člověk ve skupinách a je jisté, že šlo o skupiny spřízněné pokrevně. Pravděpodobně byla tato společnost klanová. Klany byly řízeny radou starších, obývaly stejné teritorium a uplatňovaly určená pravidla. Ve Starověkém Řecku a Římě byl podobně jako v pravěku kladen důraz na rod. Muži odvozovali svůj původ od společného předka, kterého uctívali a používali jeho jméno. Ženy v těchto dobách měly větší volnost, avšak rodiny byly patriarchální. Muži a ženy byli oddělováni např. při jídle a rozmluvách. Řecká společnost nutila muže do sňatků, v některých městech hrozil mužům trest a jinde opovržení. Pohanská doba tolerovala mnohoženství, které bylo výsadou bohatých a mocných. Naopak ve středověku byl kladen velký důraz na rodiny. Jednotlivci, kteří byli bez příslušnosti k feudálnímu pánovi nebo rodině neměli ve společnosti místo a mohli žít pouze na okraji společnosti. Ve středověku bylo soužití širších rodin běžné, ale kvůli nízkému průměrnému věku to byla vzácnost. Rodina je jednotkou společenskou i výrobní a institucí výchovnou. (Matoušek, 2003, s. 23-32)

1.2 Současná rodina

V současné době již nepřevládá rodina nukleárního typu. Mnoho párů žije v nesezdaném svazku a často bez dětí. Ve většině západních zemí počet takových dvojic stoupá. Tento stav se označuje kohabitace. Kohabitace se stává pro mladé lidi experimentálním stádiem ještě před uzavřením manželství. Nejčastějším problémem jsou finance a u mladších generací nechť se svazovat manželskou institucí. Vychází to z faktu, že míra rozvodovosti je v dnešní době vysoká. Emancipace žen přispěla k tomu po kariérním růstu a to i na úkor založení rodiny. Důležité je také zmínit, že ve východních zemích jako např. v Číně nebo v Mongolsku vláda zasahuje do života rodin, tím že se snaží omezit populační růst zaváděním programů na podporu menších rodin či antikoncepcí. Česká republika a jiné evropské země patří k zemím s nejnižší porodností a tím pádem nám hrozí demografický kolaps z důvodu nepoměru obyvatel v produktivním a neproduktivním věku. S tím souvisí vývoj výdajů na důchody a na sociální a zdravotní zabezpečení.

1.3 Poruchy funkcí rodiny

Rodinnou poruchu lze charakterizovat, analyzovat a řešit jen při přesném vymezení charakteru a typu rodiny. Rodina má totiž jinou podobu i společenský dosah jedná-li se o bezdětné manželství o rodinu s dětmi o rodinu plnící všechny své funkce, či o rodinu vážně narušenou. (Dunovský, 1986, s. 13)

V prvním případě se budeme zabývat poruchou biologicko – reprodukční z důvodu zvoleného tématu fenoménu bezdětnosti, kterému se tato práce věnuje. A to zejména z důvodu dobrovolné bezdětnosti. Samozřejmě tato problematika souvisí s více poruchami funkcí rodiny.

Ve většině vyspělých zemí podle současného trendu je dítě vnímáno, jako překážka v kariérním růstu a vlastní seberealizaci obou rodičů. Na druhou stranu v rodinách s nižšími příjmy je dítě považováno za přepych. Proto v posledních letech pozorujeme úbytek dětí. Přibývá stále více partnerů, kteří neuvažují přivést dítě na svět. (Kraus, 2008, s. 81)

„V prvním případě jde o to, že manželé buď nemohou, nebo nechtějí mít děti. Neschopnost mít děti, počít či porodit je předmětem medicínských disciplín, vědomé odmítání rodičovství však souvisí s celou řadou aspektů nebiologické povahy, hospodářskou situací počínaje, osobnostním profilem každého jednotlivce konče.” (Dunovský, 1986, s. 13-14)

Porucha sociálně – ekonomické funkce se projevuje v hmotném zabezpečení rodiny, což v současné době bývá také důsledkem nezaměstnanosti. Hlavním selháním této funkce je, že se rodiny nemůže nebo také nechce zapojit do pracovního procesu a není schopna se postarat o své členy. Tím pádem je odkázána na stát.

Další významnou funkcí rodiny je emocionální. *„Žádná jiná instituce nedokáže totiž vytvořit podobné a tak potřebné citové zázemí, pocit lásky, bezpečí a jistoty, a tak podstata a smysl nemohou být nikdy proměněny. Od 90. let minulého století lze u nás v důsledku všech změn pozorovat, že přibývá rodin, které tuto funkci plní jen s velkými obtížemi, resp. neplní téměř vůbec.”* (Kraus, 2008, s. 83)

Dunovský dělí poruchu socializačně – výchovnou do třech kategorií:

- a) Rodiče se nemohou starat o dítě – zde zmiňujeme nemoc nebo smrt rodičů, poruchy fungování rodinného systému, společenského systému či přírodní katastrofy.

- b) Rodiče se nedovedou starat o dítě – jde o situace, kdy rodiče nedovedou zajistit dětem přiměřený vývoj a uspokojit jejich základní potřeby a to z důvodu, že jsou nezralí nebo velmi mladí.
- c) Rodiče se nechtějí starat o dítě – zájem rodičů o dítě je v tomto případě minimální nebo vůbec žádný. V jejich hierarchii dávají přednost jiným hodnotám než dětem.

2 DOBROVOLNÁ BEZDĚTNOST

Ještě před dvaceti lety bylo nemyslitelné, aby se ženy hlásily k tomu, že nikdy nebudou mít děti. Tehdy to bylo prosté první byla škola pak svatba a děti a nakonec vnoučata. Teď je to jinak. Ženy odmítají mít závazek v podobě dítě. Důvody jsou různé.

Dobrovolná bezdětnost je volba dospělé populace, která má právo rozhodnout se, zda chtějí přijmout tak velkou zodpovědnost jako je mít dítě. Nikdo nemůže lidem určovat, jak mají žít, jestli s dětmi nebo bez nich. Každý má jiné priority, někdo si zvolí kariéru jiný založení rodiny. Nemůžeme odsuzovat názory a volby, které se neztotožňují s našimi.

„Volbu bezdětnosti je těžké vyslovit a i ti, kteří tak činí, jen zřídka kdy překračují diskurs normality rodičovství.“ (Hašková, 2009, s. 172).

Dle Haškové (2009, s. 172-173) *„Dobrovolnost bezdětnosti je jednoznačná pouze tam, kde je rozhodnutí se pro bezdětnost deklarováno. Při takovém rozhodnutí je důraz kladen na příležitosti, které přináší život bez rodičovství.“*

Zatímco ve světě společnost respektuje dobrovolnou bezdětnost v České republice se spíše odsuzuje a nechápe. Lidé považují dobrovolně bezdětné za sobce a kariéristy, aniž by znali je nebo jejich důvody k takové volbě.

„O rodičovství se mluví často. O rodičovství nenaplněném však nikoli. I pohádky, které vyprávějí o složité cestě za dítětem, mají vždy dobrý konec, alespoň jsem žádnou bezdětnou nenašla. Bezdětnost je prostě téma, o němž se nemluví.“ (Koněčná, 2009, s. 136)

Dle Konečné (2009, s. 163) je bezdětnost z pohledu psychosociálního pro společnost stále těžko přijatelným stavem. Okolí prostě pořád očekává, že po svatbě přijde miminko. Pokud nepřichází je pár podezříván z neschopnosti či neochoty mít dítě. Tlak okolí stěží unese pár, který se rozhodl dobrovolně pro bezdětnost, nikoliv z důvodu poruchy plodnosti. Sociologové tvrdí, že dobrovolně bezdětná žena se stále setkává s často nevyslovenou, ale přítomnou otázkou po povaze svého stavu.

Dobrovolná bezdětnost není fenoménem pouze této doby. Stačí se podívat do doby první republiky, kdy se například řada různých slavných osobností rozhodla vzdát dětí ve prospěch kariéry.

2.1 No kidding

No kidding je nezisková, mezinárodní organizace, která je určena pro jedince i páry, kteří se dobrovolně rozhodli děti nemít. Organizaci založil Jerry Steinberg v roce 1984 ve Vancouveru. Účelem organizace je dát možnost dobrovolně bezdětným vyměňovat si své zkušenosti na různých setkáních, které pravidelně pořádají. Jméno organizace je slovní hříčkou znamená buď už žádné děti, nebo už žádná sranda.

Členem se může stát kdokoliv, kdo děti nemá a ani si je nechce pořídit. Kluby organizují různé akce, členové zde spolu diskutují, probírají své zkušenosti, hovoří o své práci a zálibách. Toto hnutí se rozšířilo téměř po celém světě i u nás v České republice se začíná rozmáhat. V tomto klubu převažují především ženy, mají něco málo přes třicet a pocházejí z větších měst.

„No kidding není spojen s žádnou sektou, náboženstvím, politickou stranou, nebo hnutím. Jedná se pouze o sociální klub.“ (nokidding.webova.stranka.cz[online])

Někteří se přitom nezřikají péče o své blízké a starají se například o nemocné rodiče, nebo si pořizují domácí mazlíčky, o kterých často hovoří jako matky o svých dětech.

Bohužel někteří bezdětní svým chováním nedělají dobré jméno No kiddingu, tím že považují matky za „chodící dělohy“ nebo „laktačky“. Ve společnosti se k dětem chovají nepřátelsky a někdy až s odporem. Na různých diskuzních fórech můžeme nalézt až extrémní názory, jako například zákaz vstupu dětí do veřejných prostorů.

Dobrovolně bezdětní se stávají stále častěji cílem obchodníků. V USA už fungují specializované obchody, restaurace či cestovní kanceláře označené nápisem „childfree“, kde mají zákazníci jistotu, že zde nemají přístup děti a tím pádem si můžou v klidu užít dovolenou, večeri či nákup.

2.2 Důvody k dobrovolné bezdětnosti

Jedním z hlavních důvodů bezdětného života jsou finanční prostředky. V dnešní době krize, zvyšování DPH, snižování mateřské, příspěvků na děti a nezaměstnanosti je velmi složité přivést na svět dítě a zaopatřit pro něj veškeré potřeby. Stačí si spočítat, kolik by stála výchova jednoho či více dětí – velkou část populace tato suma odradí. Dítě znamená pro ženu problém se zaměstnáním a snížení příjmu. Stále více párů se zdráhá přivést dítě do nevyhovujících se podmínek, podstatnou roli hraje i malá dostupnost bytů. S tím také úzce souvisí věk. Prodlužuje se věk pro rodičovství, jelikož mladé páry si nemohou dovolit zao-

patřit dítě, tak mnohdy čekají a šetří do budoucnosti, bohužel se někdy právě rozhodnou pro bezdětnost, když už si prostě řeknou, že to nedokážou. Strategie odkládání těhotenství do stále pozdějšího věku, leckdy končí tak, že řadám žen po třicítce se otěhotnět nepodaří.

Dalším faktorem ovlivňujícím dobrovolnou bezdětnost je kariéra. Dnes jsou vysoké školy mnohem dostupnější, než tomu bylo v minulosti. A tak několikanásobně přibývá absolventů vysokých škol, kteří po několika letech studia jdou za lukrativními nabídkami práce u nás i do zahraničí, popřípadě pokud nenajdou vhodné uplatnění ve svém oboru tak neváhají a pouštějí se do dalšího studia. A na založení rodiny a děti nemají ani pomyslení.

Asi neakceptovanějším důvodem pro dobrovolnou bezdětnost jsou dědičná onemocnění. Je pochopitelné pokud má muž nebo žena gen, který by měl špatný dopad na zdraví dítěte, tak se raději rozhodnout to riziko nepodstupovat a dítě si mohou pořídit jinou cestou.

Pořídit si dítě neznamená jen postarat se o dítě hmotně a zajistit mu zázemí, ale hlavně jde o to vychovat z dítěte zodpovědného člověka, který se bude umět postarat sám o sebe a také o ostatní. Nad tím podle mě mnoho lidí ani nepřemýšlí.

V neposlední řadě je faktorem bezdětnosti nenalezení vhodného partnera z různých důvodů ať už se jedná o nesdílení stejných životních priorit nebo třeba jiné neslučitelné rozpory. Dále se ženy obávají porodu, následků porodu, obava o svou postavu a ztrátu přitažlivosti.

Dobrovolně bezdětní nehledají důvody, proč děti nemít, ale proč děti vůbec mít. Na diskuzních fórech zdůvodňují své rozhodnutí absencí mateřského pudu. Vědí, že většina populace si myslí, že jsou to důvody jako kariéra, finance, cestování nebo neschopnost se vázat, ale pravda je úplně jinde. Právě z toho důvodu, že děti nemají se mohou soustředit na kariéru a další koníčky, tím pádem to není pravý důvod bezdětnosti, ale taková náhradní náplň života. Je už načase přestat vnímat bezdětnost jako nějaké stigma. Řada žen dokáže využít prostoru, který obvykle zaplňují děti. Přehodnotí své priority a najdou smysl života v něčem jiném. Prospěje všem, když si žena řekne, že děti pro ni nejsou to pravé, než aby nuceně rodila pod tíhou tlaku ostatních. Z nechtěných potomků pak často vyrůstají problémový a nešťastní lidé.

Je pravda, že nemít děti má i své kladné stránky. Ženy si tak mohou užívat svobody a utvářet si život podle svých vlastních představ. Je zodpovědná jen za sebe a své jednání a nepodstupuje riziko, že na svět přivede nezvladatelného a problémového jedince.

3 GENDER ROLE

Pojem gender je převzat z angličtiny, kde znamená rod. Prapůvod slova je, však mnohem starší jeho kořeny spočívají v řečtině. Tento pojem se u nás začal šířit v 90. letech minulého století. Výraz gender odkazuje na rozdíly mezi mužem a ženou. Tyto rozdíly mnozí z nás vnímají jako něco normálního či dokonce přirozeného. Rozdíly mezi mužem a ženou nejsou zcela jednoznačně předurčeny biologicky ani geneticky, nejsou nám dány dopředu, ale vznikají a jsou podmíněny historicky, kulturně a sociálně jsou dány a formovány naší sociální zkušeností. (socioweb.cz[online])

Gender je pojem, který odkazuje na sociální rozdíly mezi ženami a muži, které jsou kulturně a sociálně podmíněné, konstruované tj. mohou se měnit v čase a různí se jak v rámci jedné kultury tak i mezi více kulturami. Jsou předmětem socializace. Závaznost těchto rozdílů není tedy přirozeným, neměnným stavem, ale dočasným stupněm vývoje sociálních vztahů mezi ženami a muži. (genderonline.cz[online])

3.1 Sociální role mužů a žen

Lidé v pravěku se živili lovem a sběračstvím. Rozdělení práce podle pohlaví určoval právě lov. Na lov se specializovali muži a ženy na sběračství. Dějiny ženské emancipace jsou historicky doloženy a začínají Starověkým Římem. Na svobodomyšlné projevy žen byla mužská reakce ostrá. Ženy byly za své názory pokutovány i vypovídány do vyhnanství. Ve středověkých městech byly sňatky odkládány, pokud nebyl muž ekonomicky soběstačný. Pokračuje vedoucí postavení muže a podřízenost ženy. Jejich role jsou vysoce odděleny. (Matoušek, 2003, s 23-32)

Dle Janebové (2006, s. 10) důsledkem genderových stereotypů jsou paušální identifikace charakteristik mužů a žen v oblastech:

1. Schopností a vlastností (např.: ”ženy nejsou schopny logicky uvažovat”, ”muži nejsou schopni postarat se o děti”).
2. Přání, tužeb a aspirací (např.: ”nic proti zaměstnání, ale žena stejně touží po domově a dětech”, ”muž na mateřské musí být nešťastný”).
3. Zodpovědnosti a povinnosti (např.: ”muž má vydělávat peníze a žena se má starat o rodinu a domácnost”).
4. Možností Předchozí tři stereotypy se odrážejí v připisovaných limitech pro obě pohlaví. Pro ženy je nejtěžší dopad v pracovní sféře např. formou tzv. ”skleněného

stropu”, kdy jsou považovány za nevhodné pro další kariérní rozvoj kvůli své nekonkurenceschopnosti mužům vzhledem k mateřství a péči o děti.

„V 50. letech začaly ženy masivně vstupovat do zaměstnání otcové ztráceli svou výsadní roli živitele rodiny. Změna ženské identity však nebyla doprovázena odpovídající proměnou identity mužské. Muži se odmítli více zapojit do péče o rodinu a trvali na tradičním pojetí muže živitele. Důsledkem bylo dvojití břímě naložené na bedra žen matek: placené zaměstnání a následná druhá směna v domácnosti. Nespokojenost žen vedla logicky k narůstajícímu počtu rozvodů, jejichž rozsah nabyl takové míry, že do situace začal intervenovat stát prostřednictvím systému sociálních dávek a služeb. (Janebová, 2006, s. 12-13)

3.2 Postoje k bezdětným ženám a mužům

Společnost vnímá dobrovolně bezdětné ženy jinak než dobrovolně bezdětné muže. Zatímco u mužů se bezdětnost příliš neřeší, ženy jsou do reprodukce tlačeny mnohem více. Ženy se často setkávají s nejrůznějšími předsudky jako např. že jsou sobecké, kariéristky nebo nevyzrálé. Můžeme tedy říct, že dobrovolně bezdětní jsou vnímáni společností negativně.

„I když v české společnosti představa o mateřství, jako o poslání ženy oslabuje, genderové rozdíly v hodnocení životní úspěšnosti mužů a žen ve vztahu k rodičovství přetrvávají. Zatímco muž musí mít harmonickou rodinu, aby mohl být považován za úspěšného podle poloviny české veřejnosti, žena nemůže být za úspěšnou považována bez harmonické rodiny podle celých dvou třetin Čechů a Češek.“ (Hašková, 2009, s. 112)

Ženská identita je spjata s mateřstvím. Zatímco muž má za úkol ”zplodit syna, zasadit strom a postavit dům” ženám pak má stačit stát se matkou. Bezdětné ženy jsou pak litovány, že se jim nepodařilo ”naplnit život” v podobě narození dítěte. Lidé mají tendenci nahlížet na bezdětné ženy jako na podivné či neženské. V literárních dílech jsou bezdětné ženy často vyobrazeny jako ”staré panny”. Společnost tedy přisuzuje větší důležitost rodičovství ženám než mužům. (Janebová, 2006, s. 33)

4 NECHTĚNÉ TĚHOTENSTVÍ

Ne každé těhotenství je chtěné a plánované. V takovém případě je jasné, že se žena ocitla ve složité situaci. Rozhodování není jistě jednoduché, jelikož jeho důsledky si může nést celý život. Existuje několik možností, které pomohou ženě se rozhodnout. Za prvé může žena v těhotenství pokračovat a dítě k adopci. V České republice existuje adopce (osvojení), pěstounská péče a ústavní péče. Další možnost je ukončit těhotenství interrupcí. A samozřejmě si žena může dítě nechat a přizpůsobit mu svůj a partnerův dosavadní život. Avšak zde existuje riziko, kdy se dítě stane nechtěným a matka mu neprojevuje dostatek lásky. A z toho důvodu se může dítě potýkat s mnoha psychickými, ale i zdravotními problémy.

4.1 Interrupce

Zákon č. 66/1986 Sb. upravuje umělé přerušení těhotenství se zřetelem na ochranu života a zdraví ženy a v zájmu plánovaného a odpovědného rodičovství stanoví podmínky pro jeho provádění. Ženě se uměle přeruší těhotenství, jestliže o to písemně požádá, nepřesahuje-li těhotenství dvanáct týdnů a nebrání-li tomu její zdravotní důvody. Ženě lze uměle přerušit těhotenství ze zdravotních důvodů s jejím souhlasem nebo z jejího podnětu, jestliže je ohrožen její život nebo její zdraví nebo zdravý vývoj plodu nebo jestliže jde o geneticky vadný vývoj plodu. (portal.gov.cz[online])

„Zdánlivě jsou interrupce primárně tématem zdravotním nebo sociálním případně etickým. Toto zdání je však důsledkem kontextu, ve kterém o nich uvažujeme. Česká republika svou legislativou zastává poměrně liberální postoj a legalizací interrupcí garantuje ženám právo volby. Interrupce je vnímána jako umělé ukončení těhotenství před dosažením životaschopnosti plodu v určitém vývojovém stupni těhotenství. Takovým pojetím dává stát jasně najevo, že rozhodnutí o potratu je do určitého vývojového stádia plodu soukromou věcí jedince. (Janebová, 2006, s. 47)

Dle Haškové (2009, s. 126) se v rozhovorech s bezdětnými v rámci kvalitativního výzkumu o potratech mluvilo. Umělé ukončení těhotenství se vyskytovalo v rozhovorech u žen ve věku mezi 39 - 60 let a vždy řešily situaci nechtěného otěhotnění s "nesprávným" partnerem (krátkodobá známost) nebo v "nesprávných" podmínkách (při studiu, bez příjmu).

Interrupce v současnosti představuje etický problém, který má přesah do politiky a vede k vytváření dvou vlivných táborů pro-choice a pro-life.

Hnutí pro-life nejčastěji argumentuje, tím že člověk je člověkem od početí. Bojuje za právo nenarozeného dítěte na život. Život dítěte nadřazují životu matky a interrupci považují za vraždu. Zastávají názor, že potraty jsou společenským problémem a jsou proti lidské přirozenosti. Na druhou stranu hnutí pro-choice stojí na právu ženy svobodně rozhodovat o svém těle a životě, obhajují legálnost potratů a kladou důraz na kvalitu života před samotnou existencí. (Janebová, 2006, s. 50-51)

4.2 Antikoncepce

Po celá staletí se život žen odehrával ve znamení četných porodů. Až do příchodu moderní doby byla antikoncepce neznámá nebo neúčinná. Například v Evropě v 18. století bylo zcela běžné, že žena prodělala až dvacet těhotenství za život, která však končila smrtí nebo potratem. Tuto situaci zásadním způsobem změnily vylepšené metody antikoncepce. Mnoho opakovaných těhotenství u žen už není považováno za "normální" a už se ani nevyskytuje. Pokrok antikoncepce umožňuje většině žen, aby se samy rozhodly, zda budou mít děti. (Giddens, s. 141)

Nejvíce používaným antikoncepčním prostředkem je hormonální antikoncepční pilulka, kterou na světě využívá více než 100 milionů žen. Moderní typy pilulek mají účinek více než 99%, takže při pravidelném užívání je selhání naprostou kuriozitou. Nesmíme zatajit skutečnost, že žena uchráněna před těhotenstvím je uchráněna také před všemi zdravotními riziky spojené s těhotenstvím. (planovanirodiny.cz[online])

Muž přestává být pro reprodukci a rodičovství zásadně důležitý. Stát sociálními podporami zastupuje absentujícího otce: „*Kvůli masovému rozšíření hormonální antikoncepce nemá žádný vliv na to, zda jeho dítě bude i nebude počato, kvůli svobodnému právu žen na interrupci nemůže rozhodovat o tom, zda se narodí či nenarodí. Jakmile dojde k ukončení jeho partnerského vztahu, znamená to pro něj většinou i konec jeho blízkého vztahu s dítětem či dětmi.*” (Radimská, 2004 cit. podle Janebová, 2006, s. 13)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Praktická část bakalářské práce se zabývá otázkou postojů společnosti k dobrovolně bezdětným. K vybranému tématu byl zvolen kvantitativní výzkum a sběr dat pomocí dotazníkové metody z díla autora. (Chráska, 2007)

5.1 Výzkumný problém

„Jak společnost vnímá dobrovolně bezdětné?“

Výzkumný problém jsem zvolila popisný.

5.2 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je zmapovat postoje dospělé populace Zlínského kraje k fenoménu dobrovolné bezdětnosti.

5.2.1 Dílčí výzkumné cíle

Zjistit, zda se dospělá populace setkala s pojmem No kidding.

Zjistit zda dospělá populace zná někoho ze svého okolí, kdo se rozhodl děti nemít a zda by respektovali rozhodnutí své/ho dcery/syna děti nemít.

Zjistit, jaké důvody dobrovolné bezdětnosti se nejčastěji vyskytují podle dospělé populace.

Zjistit, zda dospělá populace uvažovala o tom, že se dobrovolně bezdětní cítí diskriminováni ve společnosti.

Zjistit, zda dospělá populace přemýšlela o tlaku, který je vyvíjen na dobrovolně bezdětné a zda si myslí, že je dobrovolná bezdětnost nově rozvíjející se trend.

Zjistit, zda dospělá populace přemýšlela nad tím, že se bílá rasa stává menšinou z důvodu nízké porodnosti.

Zjistit, zda se dospělá populace domnívá, že bezdětní časem změní názor a dítě si pořídí a z jakého důvodu.

Zjistit, zda si dospělá populace myslí, že dobrovolně bezdětní litují svého rozhodnutí děti nemít a zda si myslí, že jsou egoističtí a starají se jen o své zájmy.

5.3 Stanovení výzkumných otázek

K dosažení výzkumného cíle byla zvolena hlavní výzkumná otázka:

Jaké jsou postoje dospělé populace Zlínského kraje k dobrovolně bezdětným?

5.4 Metody sběru dat

Jako metoda sběru dat byl zvolen dotazník. Tato metoda nám pomohla získat v krátkém časovém období větší množství informací.

Dotazník je předem připravený, otázky jsou pečlivě formulované, promyšleně seřazené a respondenti je zodpovídají písemně. (Chráska, 2007, s. 163)

Dotazník byl distribuován v tištěné podobě osobně, a proto byla jeho návratnost vysoká. Bylo rozdáno 120 dotazníků a vráceno 103, což je 86%. Dotazovaní byli poučeni o správném vyplnění dotazníku a ten nám byl v krátkém časovém intervalu vrácen. Obsahuje otázky otevřeného i uzavřeného typu. Dotazník byl anonymní.

5.5 Výzkumný vzorek

Jako výzkumný vzorek jsem si zvolila dospělou populaci, kde hlavním kritériem byl věk, jehož spodní hranice byla stanovena na 18 let a horní hranice na 60 let. Dle Vágnerové (2000, s. 187) jsem zvolila všechny věkové kategorie kromě stáří raného a pravého. Široké věkové rozpětí je z toho důvodu, aby se podařilo vyjádřit postoje a názory více věkových kategorií. Dalším kritériem bylo bydliště ve Zlínském kraji. Dotazníku se zúčastnili muži i ženy, kteří splňovali předchozí kritéria.

6 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEJICH INTERPRETACE

Tato část práce se zabývá vyhodnocením dotazníkových otázek. Zpracování dat bylo provedeno sestavením tabulek četností a grafů.

Základní utřídění dat jsme provedli pomocí čárkovací metody. Pomocí čárek zaznamenáváme výskyt jednotlivých hodnot. Výsledky čárkovací metody potom převedeme do tabulky četností. (Chráška, 2007, s. 40)

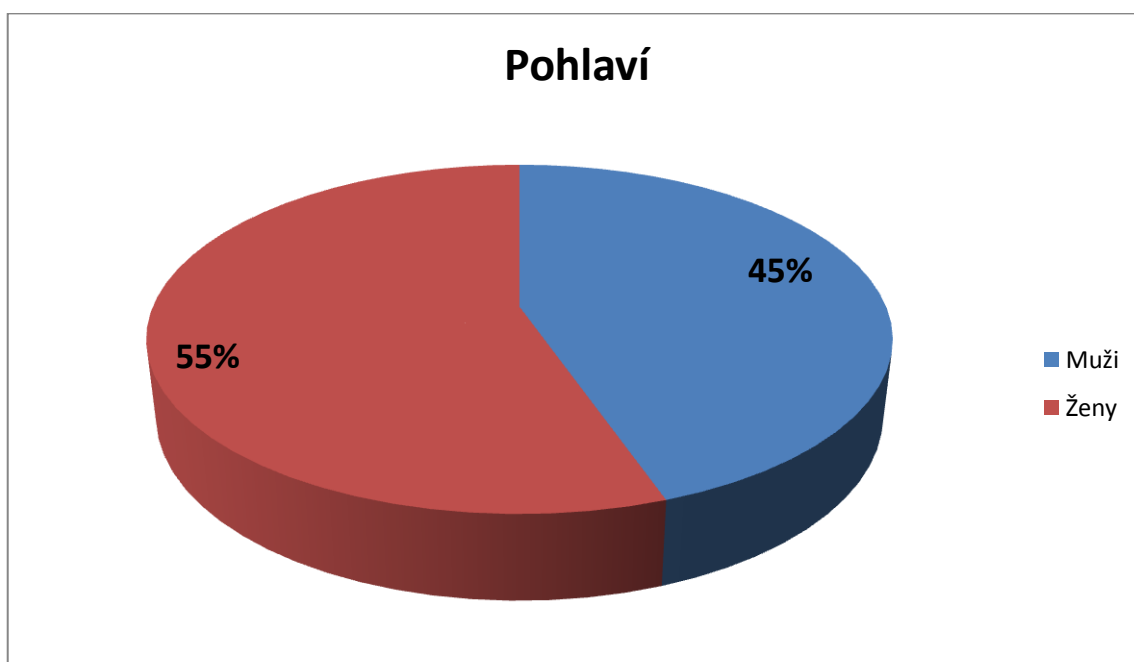
Tabulky jsme doplnili o relativní četnost, kterou lze vyjádřit v procentech. Relativní četnost je nám říká, jak velká část z celkového počtu hodnot připadá na danou hodnotu nebo kategorii. (Chráška, 2007, s. 41)

Otázka č. 1: Pohlaví

Tabulka č. 1 - Stratifikace respondentů dle pohlaví

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Muž	46	45%
Žena	57	55%
Celkem	103	100%

Graf č. 1

Mezi dotazovanými bylo 46 mužů (45%) a 57 žen (55%). Je to téměř vyrovnaný počet respondentů z hlediska pohlaví.

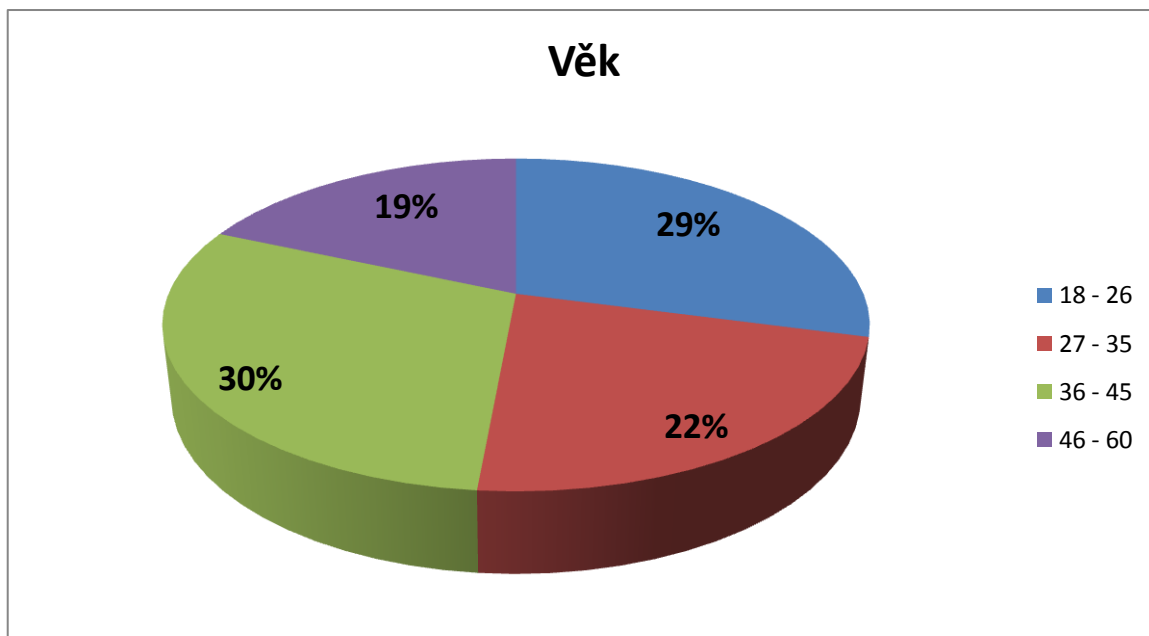
Otázka č. 2: Kolik je Vám let?

Druhou otázkou jsme zjišťovali věk respondentů.

Tabulka č. 2 – Stratifikace respondentů dle věku

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
18 - 26	30	29%
27 – 35	23	22%
36 – 45	31	30%
46 - 60	19	19%
Celkem	103	100%

Graf č. 2 – Stratifikace respondentů dle věku

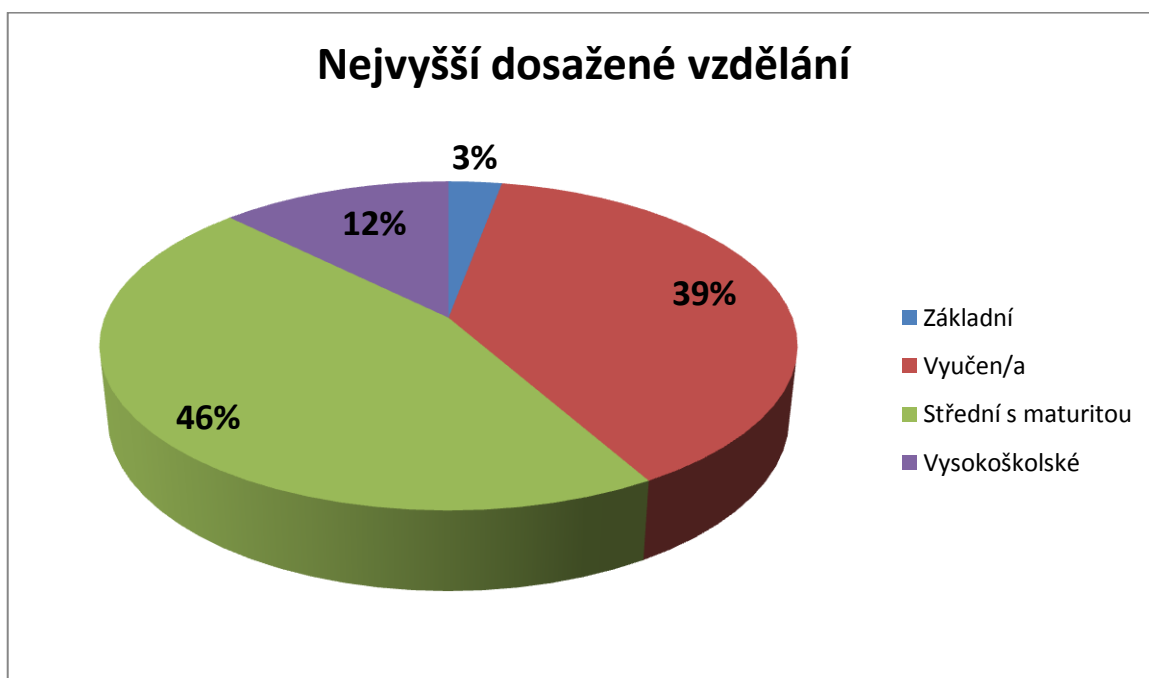
Dotazníkového šetření se zúčastnilo 103 respondentů. Věkové kategorie byly rozděleny do čtyř skupin. První skupiny v rozmezí od 18 do 26 let se zúčastnilo 30 respondentů (29%). Druhé skupiny v rozmezí od 27 do 35 let se zúčastnilo 23 respondentů (22%). Třetí skupiny v rozmezí od 36 do 45 let se zúčastnilo 31 respondentů (30%). Čtvrté a poslední skupiny v rozmezí od 46 do 60 let zúčastnilo 19 respondentů (19%).

Otázka č. 3: Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

Ve třetí otázce jsme zjišťovali nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.

Tabulka č. 3: Stratifikace respondentů dle vzdělání

Nejvyšší dosažené vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Základní	3	3%
Vyučen/a	40	39%
Střední s maturitou	47	46%
Vysokoškolské	13	12%
Celkem	103	100%

Graf č. 3: Stratifikace respondentů dle vzdělání

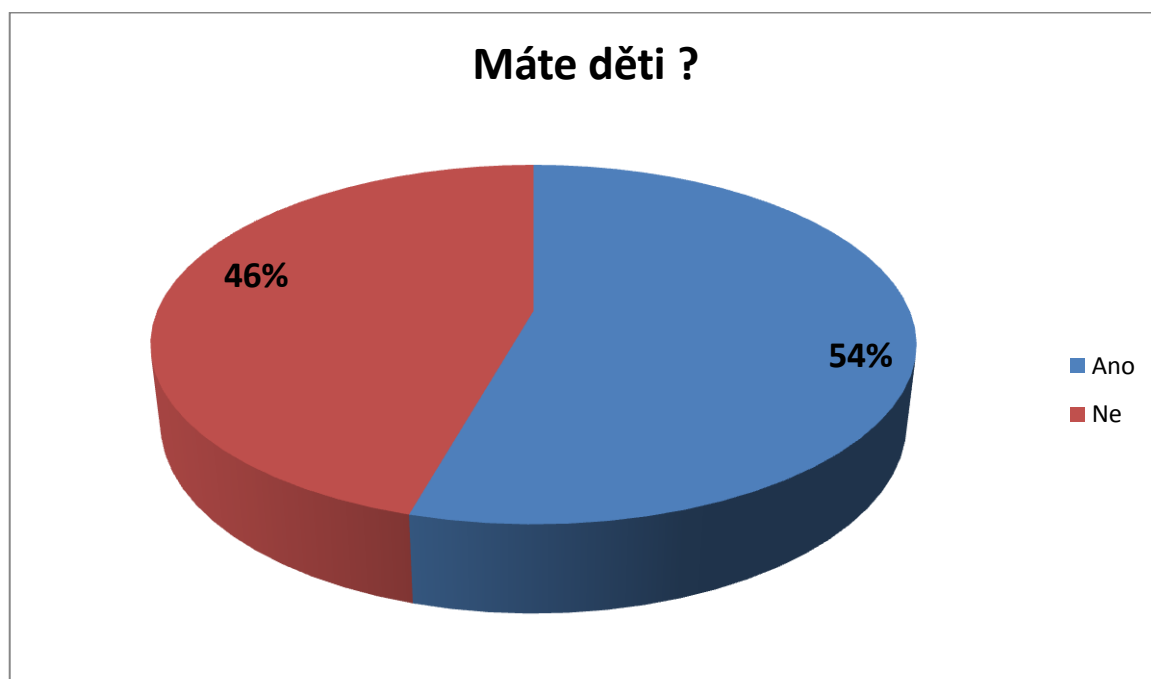
Nejvíce respondentů mělo nejvyšší dosažené vzdělání střední s maturitou a to celkem 47 (46%). Dále následovali vyučení respondenti 40 (39%). Vysokoškoláků se zúčastnilo 13 (12%) respondentů a nejméně bylo dotazovaných se základním vzděláním pouze 3 (3%).

Otázka č. 4: Máte děti?

V otázce číslo 4 zjišťujeme, zda dotazovaní mají děti či ne.

Tabulka č. 4 Máte děti?

Máte děti?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	56	54%
Ne	47	46%
Celkem	103	100%

Graf č. 4

Z grafu nám vyplývá, že 56 respondentů (54%) děti má a, že 47 respondentů (46%) děti nemá. Tato otázka byla zvolena z toho důvodu, abychom získali postoje od bezdětných i od jedinců, kteří děti mají a tím pádem, aby byl dotazník více objektivní.

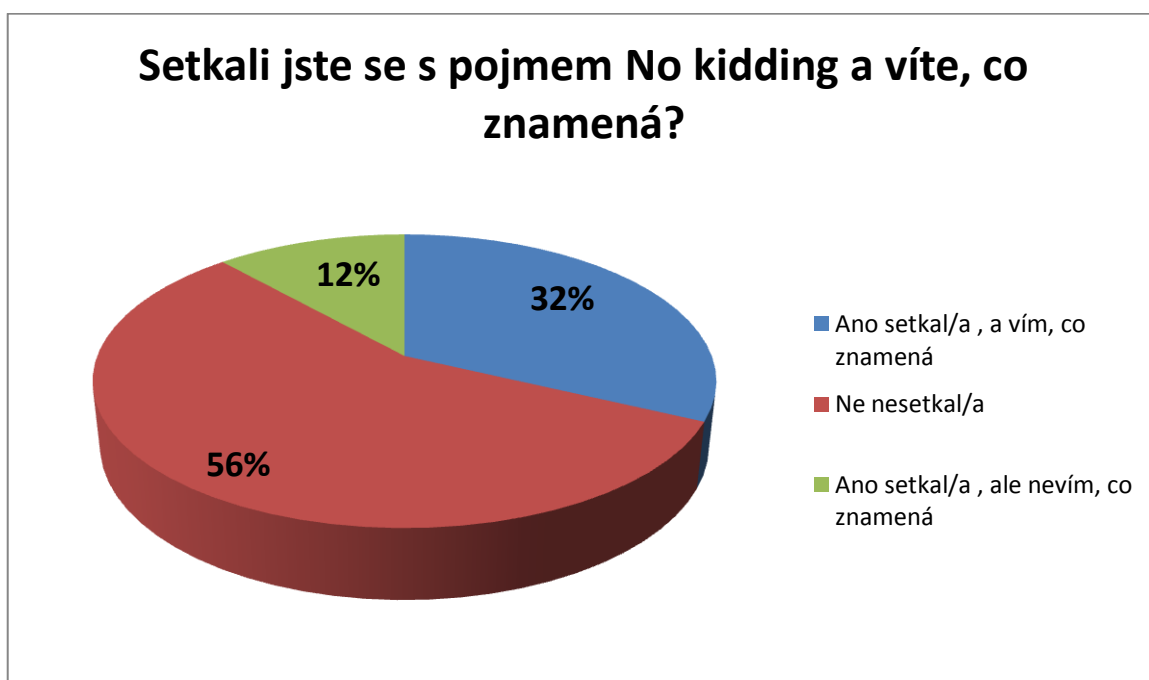
Otázka č. 5: Setkali jste se s pojmem No kidding a víte, co znamená?

V této otázce nás zajímá kolik respondentů se s tímto pojmem setkalo a kolik jich zná význam tohoto pojmu.

Tabulka č. 5 Setkali jste se s pojmem No kidding a víte, co znamená?

Pojem No kidding	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano setkal/a a vím, co znamená	33	32%
Ne nesetkal/a	58	56%
Ano setkal/a, ale nevím, co znamená	12	12%
Celkem	103	100%

Graf č. 5

Bohužel nejvíce respondentů (56%) odpovědělo, že se s pojmem nesetkalo a tudíž neví, co znamená. 32% respondentů se s pojmem setkalo a ví, co znamená a v neposlední řadě se s pojmem setkalo 12%, ale bohužel neví, co znamená.

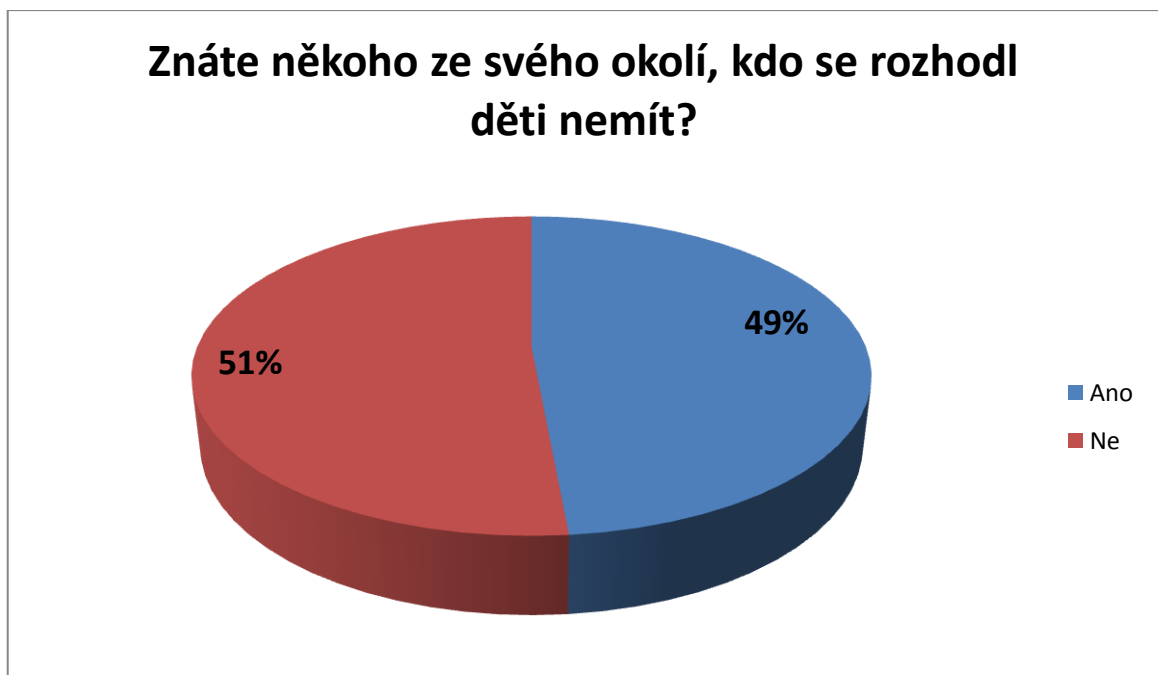
Otázka č. 6: Znáte někoho ze svého okolí, kdo se rozhodl děti nemít?

Cílem této otázky bylo zjistit, zda respondenti poznali nebo znají někoho ze svého okolí, kdo se rozhodl děti nemít.

Tabulka č. 6 Znáte někoho ze svého okolí, kdo se rozhodl děti nemít?

Znáte někoho ze svého okolí, kdo se rozhodl děti nemít?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	50	49%
Ne	53	51%
Celkem	103	100%

Graf č. 6

Z dotazovaných nám respondenti odpověděli, že 50 (49%) se jich setkalo s někým, kdo se v životě rozhodl pro to děti nemít a naopak 53 (51%) se nesetkalo.

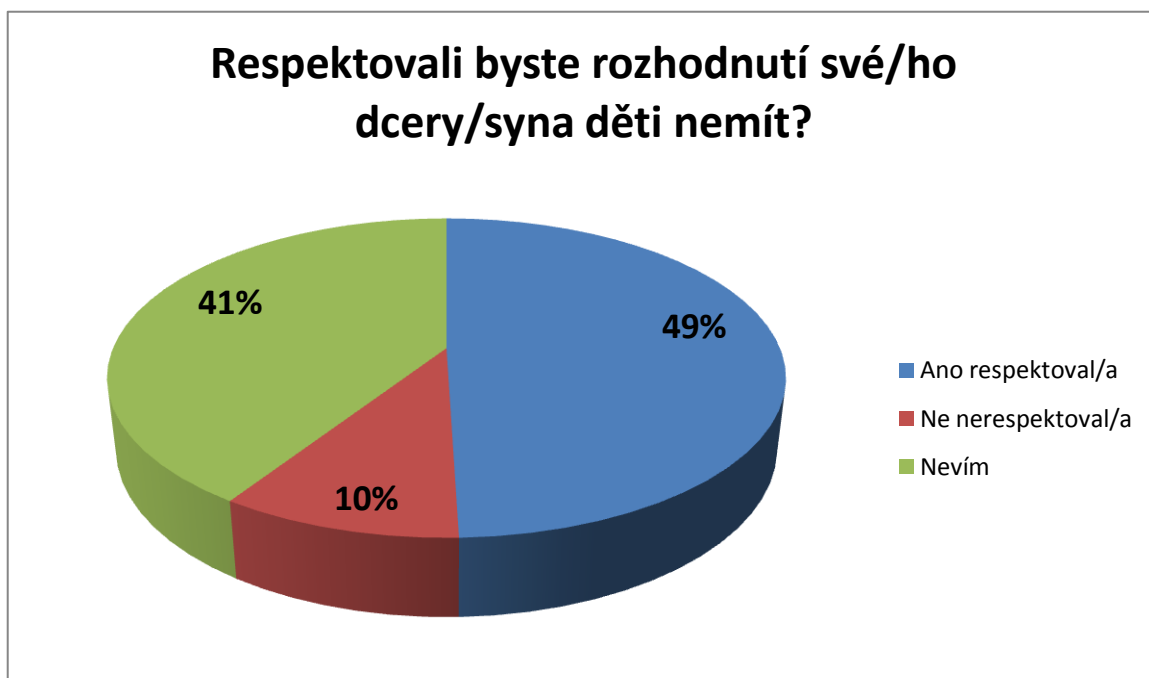
Otázka č. 7: Respektovali byste rozhodnutí své/ho dcery/syna děti nemít?

Tato otázka byla položena z toho důvodu, abychom se dozvěděli, zda je dospělá populace schopna respektovat bezdětnost u svých nebo potencionálních dětí.

Tabulka č. 7 Respektovali byste rozhodnutí své/ho dcery/syna děti nemít?

Respektovali byste rozhodnutí své/ho dcery/syna děti nemít?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano respektovala	51	49%
Ne nerespektovala	10	10%
Nevím	42	41%
Celkem	103	100%

Graf č. 7

Z grafu nám vyplývá, že 51 (49%) respondentů by respektovali rozhodnutí své dcery nebo svého syna děti nemít. Na druhou stranu pouze 10 (10%) respondentů by toto rozhodnutí nerespektovalo. A nakonec 42 (41%) respondentů neví, jak by odpověděli nebo reagovali na toto rozhodnutí.

Otázka č. 8: Jaké důvody dobrovolné bezdětnosti se podle Vás vyskytují nejčastěji?

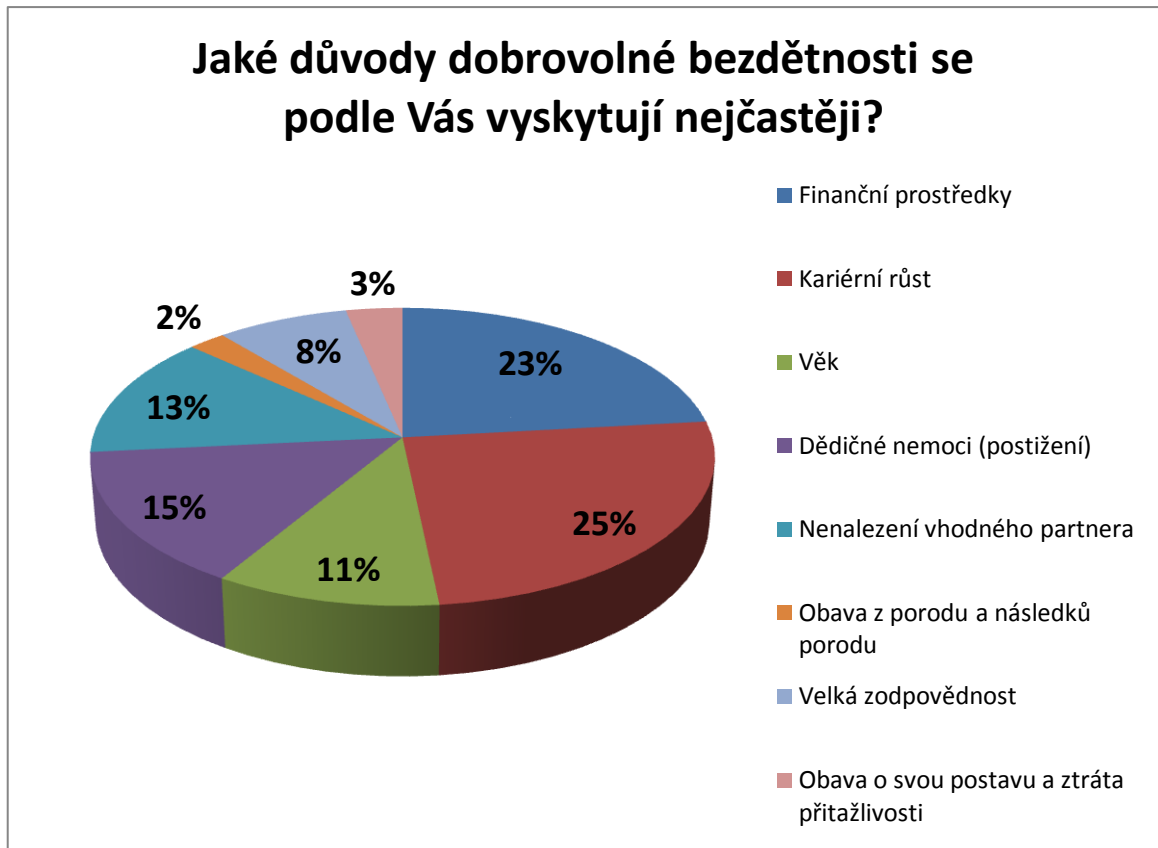
Cílem otázky bylo zjistit, jaké důvody se vyskytují u bezdětných z pohledu dospělé populace. Dotazovaní mohli uvést až tři důvody.

Tabulka č. 8 Jaké důvody dobrovolné bezdětnosti se podle Vás vyskytují nejčastěji?

Jaké důvody dobrovolné bezdětnosti se podle Vás vyskytují nejčastěji?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Finanční prostředky	63	23%
Kariérní růst	68	25%
Věk	28	11%
Dědičné nemoci (postižení)	40	15%
Nenalezení vhodného partnera	36	13%
Obava z porodu a následků porodu	6	2%
Velká zodpovědnost	21	8%
Obava o svou postavu a ztráta přitažlivosti	9	3%
Celkem	271	100%

Nejvíce respondentů 68 (25%) zastává názor, že nejčastějším důvodem k dobrovolné bezdětnosti je kariérní růst. Dále jsou to finanční prostředky 63 (23%) respondentů. Jako další důvod následují dědičné nemoci (postižení) 40 (15%) respondentů. Nenalezení vhodného partnera uvedlo 36 (13%) respondentů. 28 (11%) respondentů se přiklání k tomu, že nejčastějším důvodem je věk. 21 (8%) respondentů označilo, jako důvod dobrovolné bezdětnosti příliš velkou zodpovědnost. Pouze 9 (3%) respondentů odpovědělo, že se dobrovolně bezdětní obávají o svou postavu a ztrátu přitažlivosti. Nejméně respondentů 6 (2%) uvedlo obavu z porodu a následků porodu.

Graf č. 8

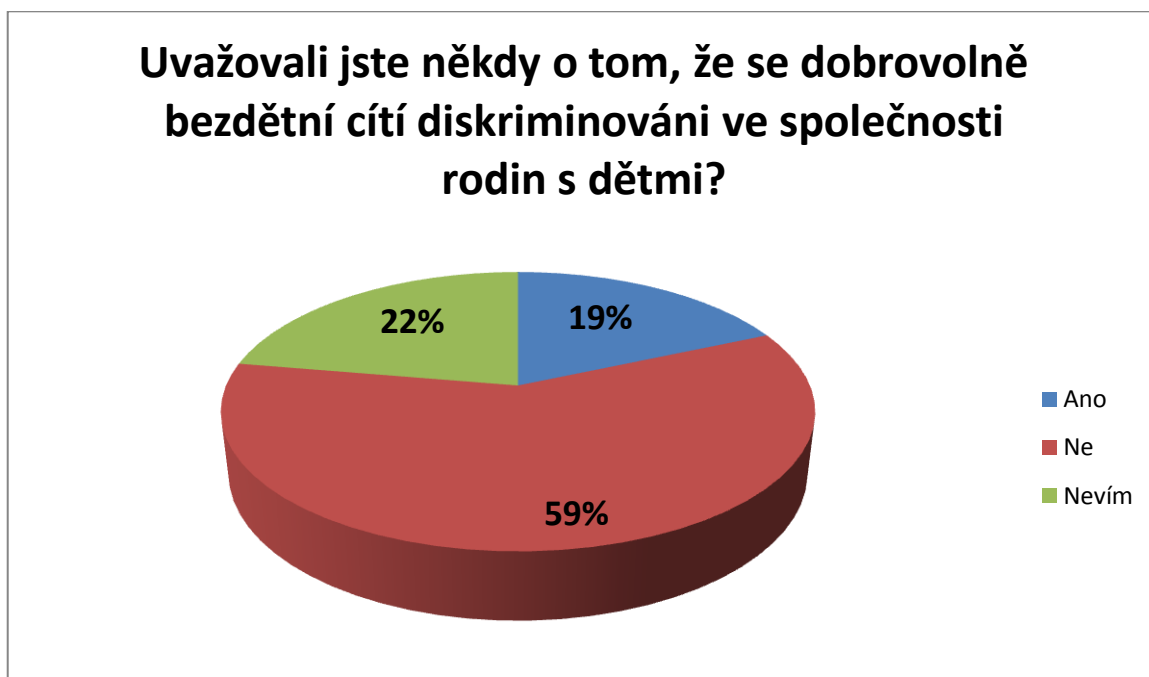

Otázka č. 9: Uvažovali jste někdy o tom, že se dobrovolně bezdětní cítí diskriminováni ve společnosti rodin s dětmi?

Tabulka č. 9 Uvažovali jste někdy o tom, že se dobrovolně bezdětní cítí diskriminováni ve společnosti rodin s dětmi?

Uvažovali jste někdy o tom, že se dobrovolně bezdětní cítí diskriminováni ve společnosti rodin s dětmi?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	19	19%
Ne	61	59%
Nevím	23	22%
Celkem	103	100%

Graf č. 9

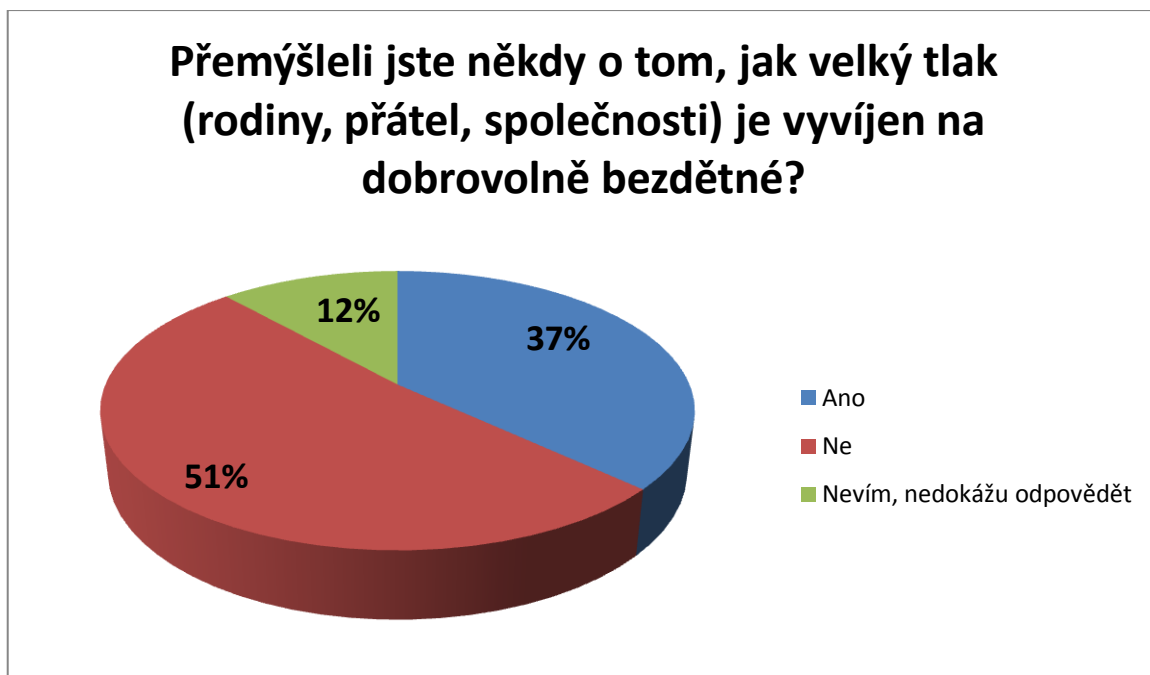
Nejvíce respondentů 61 (59%) odpovědělo, že neuvažovali nad tím, že se dobrovolně bezdětní cítí diskriminováni ve společnosti rodin s dětmi. Naopak 19 (19%) respondentů odpovědělo, že nad tím uvažovali a 23 (22%) dotazovaných odpovědělo, že neví.

Otázka č. 10: Přemýšleli jste někdy o tom, jak velký tlak (rodiny, přátel, společnosti) je vyvíjen na dobrovolně bezdětné?

Tabulka č. 10 Přemýšleli jste někdy o tom, jak velký tlak (rodiny, přátel, společnosti) je vyvíjen na dobrovolně bezdětné?

Přemýšleli jste někdy o tom, jak velký tlak (rodiny, přátel, společnosti) je vyvíjen na dobrovolně bezdětné?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	38	37%
Ne	53	51%
Nevím, nedokážu odpovědět	12	12%
Celkem	103	100%

Graf č. 10

Z grafu nám vyplývá, že 53 (51%) respondentů nepřemýšlelo nad tlakem, který je vyvíjen na dobrovolně bezdětné. 38 (37%) dotazovaných nad, tím přemýšlelo a 12 (12%) respondentů nevěděli nebo nedokázali odpovědět.

Otázka č. 11: Myslíte si, že dobrovolná bezdětnost je nově rozvíjející se trend společnosti?

Tabulka č. 11 Myslíte si, že dobrovolná bezdětnost je nově rozvíjející se trend společnosti?

Myslíte si, že dobrovolná bezdětnost je nově rozvíjející se trend společnosti?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	26	25%
Ne	29	28%
Možná	45	44%
Nevím	3	3%
Celkem	103	100%

Graf č. 11

Nejvíce respondentů 45 (44%) odpovědělo na otázku, zda je dobrovolná bezdětnost nově rozvíjející se trend možná. 29 (28%) respondentů si to nemyslí a 26 (25%) dotazovaných se domnívá, že je to nově rozvíjející se trend a pouze 3 (3%) respondenti nevěděli nebo nedokázali odpovědět.

Otázka č. 12: Přemýšleli jste na tím, že se z důvodu nízké porodnosti stává bílá rasa menšinou?

Tabulka č. 12: Přemýšleli jste na tím, že se z důvodu nízké porodnosti stává bílá rasa menšinou?

Přemýšleli jste na tím, že se z důvodu nízké porodnosti stává bílá rasa menšinou?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	38	37%
Ne	50	48%
Nepřemýšleli	15	15%
Celkem	103	100%

Graf č. 12

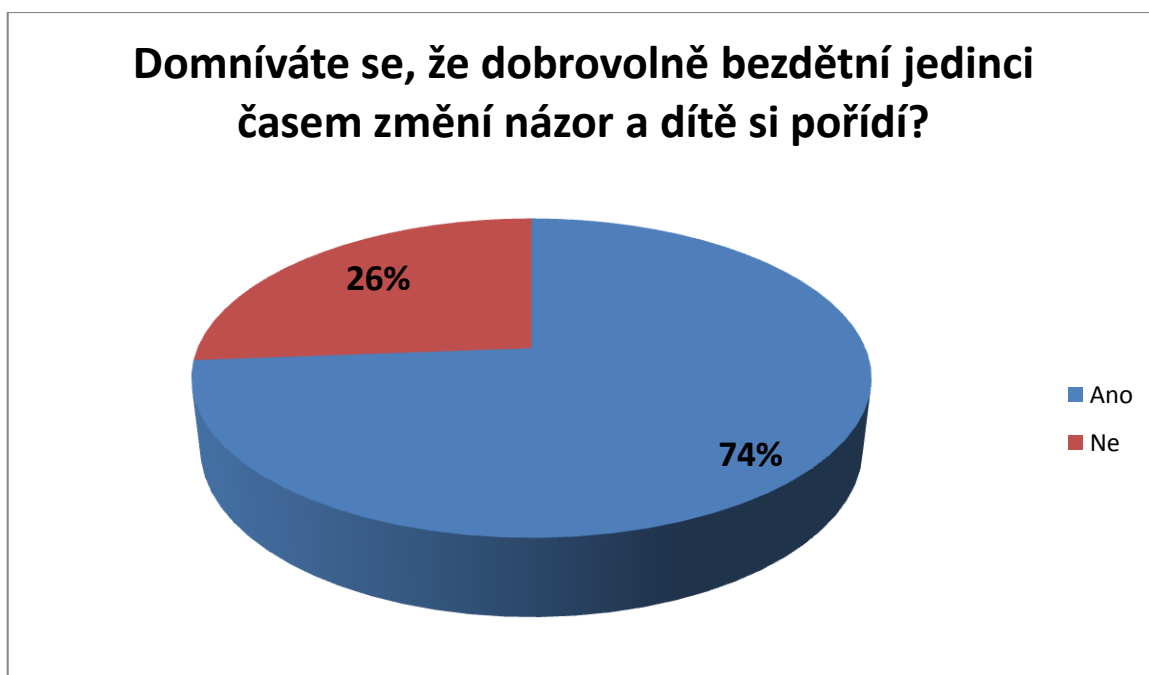
50 (48%) dotazovaných nám odpovědělo, že nepřemýšleli nad tím, že se bílá rasa stává menšinou. Naopak 38 (37%) respondentů nad tím uvažovalo a 15 (15%) respondentů nad tím nepřemýšlelo.

Otázka č. 13: Domníváte se, že dobrovolně bezdětní jedinci časem změní názor a dítě si pořídí?

Tabulka č. 13 Domníváte se, že dobrovolně bezdětní jedinci časem změní názor a dítě si pořídí?

Domníváte se, že dobrovolně bezdětní jedinci časem změní názor a dítě si pořídí?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	76	74%
Ne	27	26%
Celkem	103	100%

Graf č. 13

Nejvíce respondentů 76 (74%) se domnívá, že dobrovolně bezdětní časem názor změní a dítě si pořídí. Na druhou stranu 27 (26%) respondentů si to nemyslí.

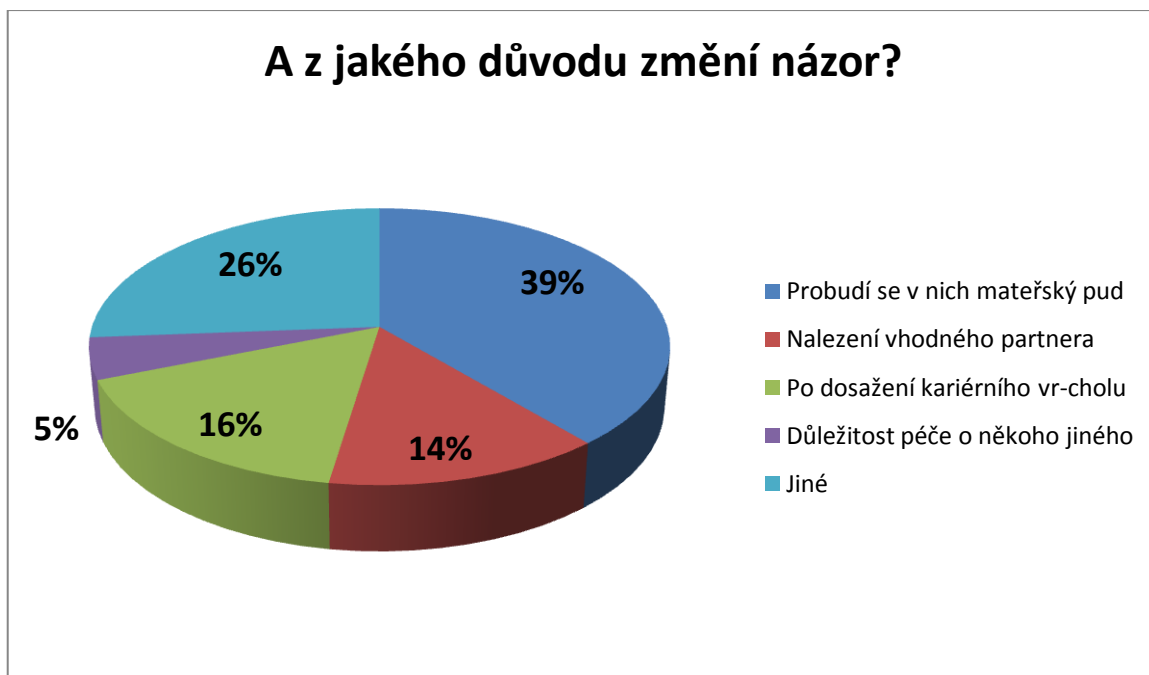
Otázka č. 14: A z jakého důvodu změní názor?

V této otázce měli respondenti na výběr z pěti odpovědí, avšak vybrat si mohli jen jednu.

Tabulka č. 14 A z jakého důvodu změní názor?

A z jakého důvodu názor změní?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Probudí se v nich mateřský pud	40	39%
Nalezení vhodného partnera	14	14%
Po dosažení kariérního vrcholu	17	16%
Důležitost péče o někoho jiného	5	5%
Jiné	27	26%
Celkem	103	100%

Graf č. 14

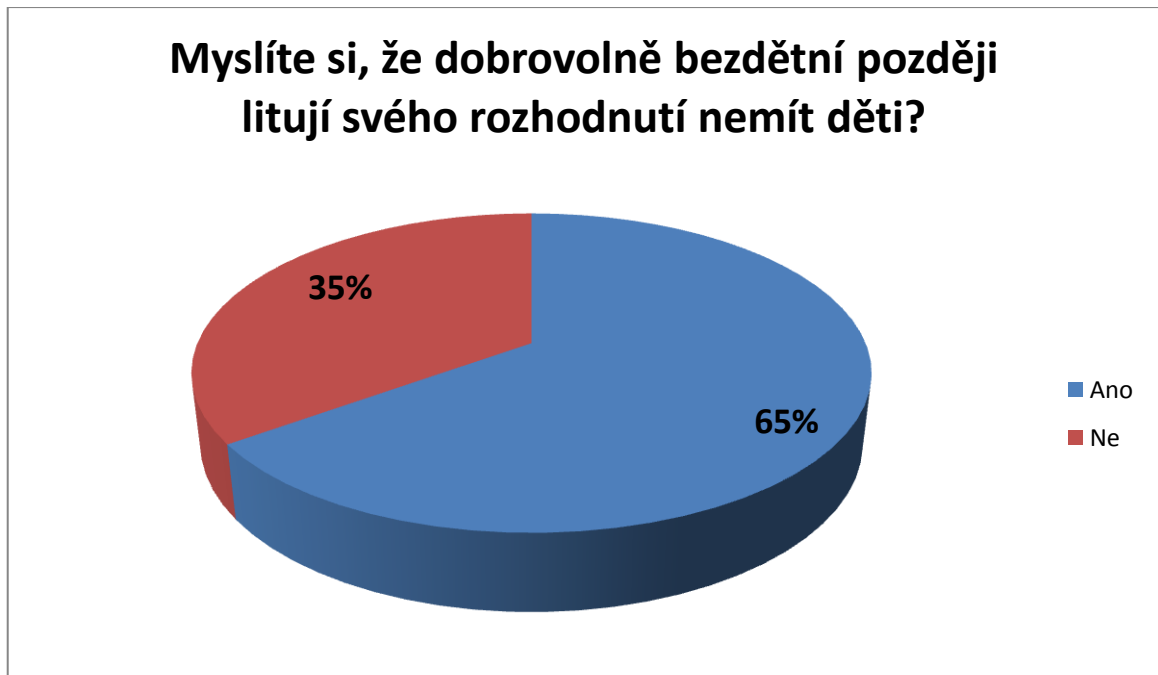
Z grafu nám vyplývá, že nejvíce respondentů 40 (39%) si myslí, že nejčastější důvod proč dobrovolně bezdětní změní názor je probuzení mateřského pudu. 14 (14%) respondentů si myslí, že si dítě pořídí, jakmile potkají vhodného partnera. Pro dosažení kariérního vrcholu se rozhodlo 17 (16%) respondentů. Důležitost péče o někoho jiného odpovědělo nejméně dotazovaných 5 (5%). Možnost jiné odpověděli respondenti 27 (26%), kteří v předchozí otázce odpověděli, že dobrovolně bezdětní názor nezmění a dítě si nepořídí.

Otázka č. 15: Myslíte si, že dobrovolně bezdětní později litují svého rozhodnutí nemít děti?

Tabulka č. 15 Myslíte si, že dobrovolně bezdětní později litují svého rozhodnutí nemít děti?

Myslíte si, že dobrovolně bezdětní později litují svého rozhodnutí nemít děti?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	67	65%
Ne	36	35%
Celkem	103	100%

Graf č. 15

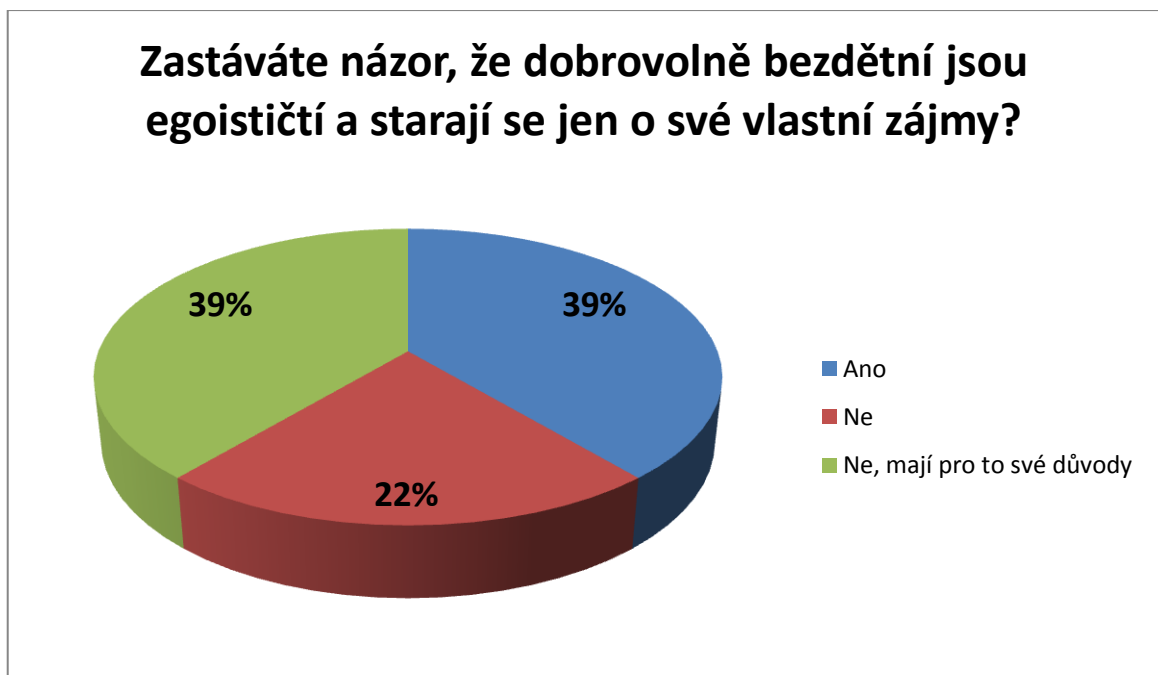
Nejvíce respondentů 67 (65%) si myslí, že dobrovolně bezdětní později litují svého rozhodnutí. Naopak 36 (35%) respondentů si myslí, že svého rozhodnutí nelitují.

Otázka č. 16: Zastáváte názor, že dobrovolně bezdětní jsou egoističtí a starají se jen o své vlastní zájmy?

Tabulka č. 16 Zastáváte názor, že dobrovolně bezdětní jsou egoističtí a starají se jen o své vlastní zájmy?

Zastáváte názor, že dobrovolně bezdětní jsou egoističtí a starají se jen o své vlastní zájmy?	Absolutní četnost	Relativní četnost (%)
Ano	40	39%
Ne	23	22%
Ne, mají pro to své důvody	40	39%
Celkem	103	100%

Graf č. 16

Z grafu vyplývá, že stejný počet respondentů 40 (39%) odpovědělo, že dobrovolně bezdětní jsou egoističtí a naopak, že pro to mají své důvody. 23 (22%) respondentů se domnívá, že dobrovolně bezdětní jsou egoističtí.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce nám poskytla informace o dobrovolné bezdětnosti. Teoretická část je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola se zabývá rodinou. Je zde uvedeno několik definic rodiny, dále se věnuje od historie rodiny až po současnou rodinu a její problémy. Důležité bylo zmínit také poruchy rodiny, jelikož bezdětnost je poruchou rodiny. Druhá kapitola se zabývá dobrovolnou bezdětností, dále seznamujeme čtenáře s pojmem No kidding a také zmíníme důvody, které vedou k volbě bezdětného života. Třetí kapitola se věnuje pojmu gender a uvádí sociální role mezi muži a ženami. Dále se zaměřuje na postoje k bezdětným ženám a mužům. Čtvrtá a poslední kapitola se zabývá nechtěným těhotenstvím. Z toho důvodu, když žena, která nechce mít děti otěhotní, tak zde uvádím jak předejít nebo ukončit těhotenství.

Cílem praktické části bylo zmapovat postoje dospělé populace Zlínského kraje k fenoménu dobrovolně bezdětnosti. Výzkumným vzorkem bylo 103 respondentů, kteří splňovali podmínky věku a bydliště ve Zlínském kraji. Výzkumem se nám podařilo zjistit, že bohužel nejvíce respondentů (56%) odpovědělo, že se s pojmem No kidding nesetkalo a tudíž neví, co znamená. 32% respondentů se s pojmem setkalo a ví, co znamená a v neposlední řadě se s pojmem setkalo 12%, ale bohužel neví, co znamená. Také se nám nepodařilo vyvrátit všeobecně rozšířený předsudek o tom, že dobrovolně bezdětní jsou kariéristi a na děti prostě nemají čas. 25% respondentů je přesvědčeno, že hlavním důvodem bezdětnosti je právě kariéra. Jako druhým nejčastějším důvodem jsou podle 23% respondentů finanční prostředky. Dalšími důvody bylo 15% dědičné nemoci, 13% nenalezení vhodného partnera, 11% věk, 8% velká zodpovědnost, 3% obava o postavu a ztráta přitažlivosti a 2% obava z porodu a následků porodu.

Touto problematikou se zabýváme právě z toho důvodu, že není v České republice tak rozvinutá, jako ve světě a že přispějeme k jejímu rozšíření alespoň ve Zlínském kraji.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] DUNOVSKÝ, Jiří, 1986. *Dítě a poruchy rodiny*. Praha: Avicenum, s. 129.
- [2] GABURA, Ján, 2006. *Sociálna práca s rodinou*. Bratislava, s. 57.
- [3] GIDDENS, Anthony, 2000. *Sociologie*. Praha: Argo, s. 596. ISBN 80-7203-124-4.
- [4] HAŠKOVÁ, Hana, 2009. *Fenomén bezdětnosti*. Praha: Slon, s. 265. ISBN 978-80-7419-020-9.
- [5] CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, s. 272. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [6] JANEBOVÁ, Radka, 2006. *Sociální problémy z aspektu gender*. Hradec Králové: Gaudeamus, s. 99.
- [7] KONEČNÁ, Hana, 2009. *Na cestě za dítětem: dvě malá křídla*. Praha: Galén, s. 296. ISBN 978-80-7262-591-8.
- [8] KRAUS, Blahoslav, 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, s. 216. ISBN 978-80-7367-383-3.
- [9] MATOUŠEK, Oldřich, 2003. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Slon, 161. ISBN 80-86429-19-9.
- [10] MOŽNÝ, Ivo, 2006. *Rodina a společnost*. Praha: Slon, s. 312. ISBN 80-86429-58-X.
- [11] MOŽNÝ, Ivo, 2006. *Sociologie rodiny*. Praha: Portál, s. 252. ISBN 80-85850-75-3.
- [12] ŘÍČAN, Pavel, 1990. *Cesta životem*. Praha: Panorama, s. 390. ISBN 80-7038-078-0.
- [13] SINGLY, Francois, 1999. *Sociologie současné rodiny*. Praha: Portál, s. 126. ISBN 80-7178-249-1.
- [14] VÁGNEROVÁ, Marie, 2000. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, s. 522. ISBN 80-7178-308-0.
- [15] VELKÝ SOCIOLOGICKÝ SLOVNÍK II, 1996. Sociologický ústav Akademie věd ČR. Praha: Karolinum, s. 747. ISBN 80-7184-311-3.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [16] ČESKO. Zákon č. 66/1986 o umělém přerušení těhotenství. [cit. 2013-15-4]. Dostupné také z:
<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?idBiblio=37130&fulltext=&nr=66~2F1986&part=&name=&rpp=15#local-content>
- [17] GENDER. Český sociologický ústav AV ČR. [cit. 2013-10-4]. Dostupné také z:
http://www.genderonline.cz/uploads/2bacf1db99079832e79b1562745da8db7d4dcde6_rocnik01-1-2000.pdf
- [18] GENDER. Český sociologický ústav AV ČR. [cit. 2013-10-4]. Dostupné také z:
<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=225&lst=120>
- [19] NO KIDDING. [cit. 2012-12-12] Dostupné také z:
<http://nokidding.webovastranka.cz/>
- [20] PLANOVÁNÍ RODINY. [cit. 2013-15-4]. Dostupné také z:
<http://www.planovanirodiny.cz/clanky/antikoncepce>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

č. číslo

např. například

s. strana

Sb. sbírka

USA Spojené státy americké

DPH daň z přidané hodnoty

SEZNAM OBRÁZKŮ

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1 – Stratifikace respondentů dle pohlaví

Tabulka č. 2 – Stratifikace respondentů dle věku

Tabulka č. 3 - Stratifikace respondentů dle vzdělání

Tabulka č. 4 – Máte děti?

Tabulka č. 5 – Setkali jste se s pojmem No kidding a víte, co znamená?

Tabulka č. 6 – Znáte někoho ze svého okolí, kdo se rozhodl děti nemít?

Tabulka č. 7 – Respektovali byste rozhodnutí své/ho dcery/syna děti nemít?

Tabulka č. 8 – Jaké důvody dobrovolné bezdětnosti se podle Vás vyskytují nejčastěji?

Tabulka č. 9 – Uvažovali jste někdy o tom, že se dobrovolně bezdětní cítí diskriminováni ve společnosti rodin s dětmi?

Tabulka č. 10 – Přemýšleli jste někdy o tom, jak velký tlak (rodiny, přátel, společnosti) je vyvíjen na dobrovolně bezdětné?

Tabulka č. 11 – Myslíte si, že dobrovolná bezdětnost je nově rozvíjející se trend?

Tabulka č. 12 – Přemýšleli jste nad tím, že se z důvodu nízké porodnosti stává bílá rasa menšinou?

Tabulka č. 13 – Domníváte se, že dobrovolně bezdětní jedinci časem změní názor a dítě si pořídí?

Tabulka č. 14 – A z jakého důvodu změní názor?

Tabulka č. 15 – Myslíte si, že dobrovolně bezdětní později litují svého rozhodnutí nemít děti?

Tabulka č. 16 – Zastáváte názor, že dobrovolně bezdětní jsou egoističtí a starají se jen o své zájmy?

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 - Pohlaví

Graf č. 2 – Věk

Graf č. 3 – Nejvyšší dosažené vzdělání

Graf č. 4 – Máte děti?

Graf č. 5 – Setkali jste se s pojmem No kidding a víte, co znamená?

Graf č. 6 – Znáte někoho ze svého okolí, kdo se rozhodl děti nemít?

Graf č. 7 – Respektovali byste rozhodnutí své/ho dcery/syna děti nemít?

Graf č. 8 – Jaké důvody dobrovolné bezdětnosti se podle Vás vyskytují nejčastěji?

Graf č. 9 – Uvažovali jste někdy o tom, že se dobrovolně bezdětní cítí diskriminováni ve společnosti rodin s dětmi?

Graf č. 10 – Přemýšleli jste někdy o tom, jak velký tlak (rodiny, přátel, společnosti) je vyvíjen na dobrovolně bezdětné?

Graf č. 11 – Myslíte si, že dobrovolná bezdětnost je nově rozvíjející se trend?

Graf č. 12 – Přemýšleli jste nad tím, že se z důvodu nízké porodnosti stává bílá rasa menšinou?

Graf č. 13 – Domníváte se, že dobrovolně bezdětní jedinci časem změní názor a dítě si pořídí?

Graf č. 14 – A z jakého důvodu změní názor

Graf č. 15 – Myslíte si, že dobrovolně bezdětní později litují svého rozhodnutí nemít děti?

Graf č. 16 – Zastáváte názor, že dobrovolně bezdětní jsou egoističtí a starají se jen o své zájmy?

SEZNAM PŘÍLOH

Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den, jmenuji se Zuzana Langerová a jsem studentka 3. ročníku FHS UTB ve Zlíně. Ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku na téma „Postoje dospělé populace Zlínského kraje k fenoménu bezdětnosti“ jehož výsledky budou použity ke zpracování bakalářské práce. Dotazník je anonymní. Předem děkuji za odpovědi a čas strávený nad vyplněním dotazníku.

1. Pohlaví:
 - a. Muž
 - b. Žena

2. Kolik je Vám let?
 - a. 18 – 26
 - b. 27 – 35
 - c. 36 – 45
 - d. 46 – 60

3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:
 - a. Základní
 - b. Vyučen/a
 - c. Střední s maturitou
 - d. Vysokoškolské

4. Máte děti?
 - a. Ano
 - b. Ne

5. Setkali jste se s pojmem No kidding a víte, co znamená?
 - a. Ano setkal/a a vím, co znamená
 - b. Ne neseťkal/a
 - c. Ano setkal/a, ale nevím, co znamená

6. Znáte někoho ze svého okolí, kdo se rozhodl děti nemít?
 - a. Ano
 - b. Ne

7. Respektovali byste rozhodnutí své/ho dcery/syna děti nemít?
 - a. Ano respektoval/a
 - b. Ne nerespektoval/a
 - c. Nevím

8. Jaké důvody dobrovolné bezdětnosti, se podle Vás vyskytují nejčastěji? (Označte max. 3 možnosti)
- Finanční prostředky
 - Kariérní růst
 - Věk
 - Dědičné nemoci (postižení)
 - Nenalezení vhodného partnera
 - Obava z porodu a následků porodu
 - Velká zodpovědnost
 - Obava o svou postavu a ztrátu přitažlivosti
9. Uvažovali jste někdy o tom, že se dobrovolně bezdětní cítí diskriminováni ve společnosti rodin s dětmi?
- Ano
 - Ne
 - Nevím, nedokážu odpovědět
10. Přemýšleli jste někdy o tom, jak velký tlak (rodiny, přátel, společnosti) je vyvíjen na dobrovolně bezdětné?
- Ano
 - Ne
 - Nevím, nedokážu odpovědět
11. Myslíte si, že dobrovolná bezdětnost je nově rozvíjející se trend společnosti?
- Ano
 - Ne
 - Možná
 - Nevím
12. Přemýšleli jste nad tím, že se z důvodu nízké porodnosti stává bílá rasa menšinou?
- Ano
 - ne
 - Nepřemýšlel/a jsem nad tím
13. Domníváte se, že dobrovolně bezdětní jedinci časem změní názor a dítě si pořídí?
- Ano
 - Ne
14. A z jakého důvodu změní názor?
- Probudí se v nich mateřský pud
 - Nalezení vhodného partnera
 - Po dosažení kariérního vrcholu

- d. Důležitost péče o někoho jiného
- e. Jiné

15. Myslíte si, že dobrovolně bezdětní později litují svého rozhodnutí nemít děti?

- a. Ano
- b. Ne

16. Zastáváte názor, že dobrovolně bezdětní jsou egoističtí a starají se jen o své vlastní zájmy?

- a. Ano
- b. Ne
- c. Ne, mají pro to své důvody

